

Miljøskadebegrebet er fastlagt i forslaget til lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (miljøskadeloven), som er fremsat samtidigt med dette lovforslag.

1.2.3. Den ansvarlige og ansvarsgrundlaget

Det fremgår af direktivet, at forebyggelse og afhjælpning bør ske ud fra princippet om at forurenere betaler. Den ansvarlige forurener/skadevolder anses i udgangspunktet for at være den, der i erhvervsmæssigt øjemed driver eller drev den virksomhed eller anvender eller anvendte det anlæg, hvorfra miljøskaden eller den overhængende fare for miljøskaden hidrører. For at motivere den ansvarlige skadevolder til at træffe foranstaltninger og udvikle fremgangsmåder, der kan minimere risikoen for miljøskader eller overhængende fare for en miljøskade og dermed risikoen for økonomisk ansvar, stiller direktivet krav om, at den ansvarlige, hvis erhvervsmæssige aktivitet(er) har forvoldt miljøskade eller fremkaldt overhængende fare for sådan skade, skal holdes økonomisk ansvarlig for afhjælpningen.

Den ansvarlige bærer i udgangspunktet et ubetinget ansvar på et offentligt grundlag for miljøskade og overhængende fare for miljøskade på jord, vand og beskyttede arter og naturtyper, der opstår som følge af de erhvervsmæssige udledninger eller aktiviteter, der fremgår af direktivets bilag III. Det drejer sig primært om forurenende, erhvervsmæssige aktiviteter som drift af IPPC-virksomheder og virksomheder, der transporterer, nyttiggør og/eller bortskaffer affald, om udledninger til vandmiljøet, om fremstilling, håndtering og anvendelse af farlige kemikalier, pesticider og biocider, og om fremstilling, håndtering og anvendelse af genmodificerede organismer (GMO'er) og indvinding og opdæmning af vand.

Dette ubetingede ansvar, der meddeles ved påbud, indebærer, at den ansvarlige for erhvervsaktiviteten skal forebygge og afhjælpe en miljøskade og betale alle omkostninger i den forbindelse, uanset om den ansvarlige for aktiviteterne har udvist uforsvarlig adfærd (fejl eller forsømmelse) – og uanset om erhvervsaktiviteterne var tilladte og alene forårsagede en tilladt påvirkning, f.eks. en tilladt forurening.

Dette ubetingede ansvar omfatter dog ikke – jf. artikel 8, stk. 3 - ansvar for hændelser, som a) er forårsaget af tredjemand og fandt sted på trods af, at den ansvarlige for erhvervsaktiviteten havde truffet passende sikkerhedsforanstaltninger, eller b) indtræder som følge af, at den ansvarlige følger et ufravigeligt påbud eller instruks fra en offentlig myndighed, medmindre påbud eller instruks er en følge af en emission

eller hændelse, der skyldes virksomheden. Som eksempel kan nævnes, at tilsynsmyndigheden pålægger en virksomhed at opbevare oplag af kemiske stoffer i nærmere beskrevne tønder samlet og umiddelbart ved siden af en maskine, der udstanser metalelementer. Som følge af oplagets indhold, udformning og placering, der indebærer stor varmeudvikling og udsættelse for sporadiske gnister fra maskinen, eksploderer oplaget og forårsager en brand. De miljøskader eller den overhængende fare for miljøskader, der forårsages i en sådan sammenhæng, vil virksomheden ikke være ansvarlig for.

Det ubetingede ansvar på et offentligt grundlag for bilag III-aktiviteterne og -udledningerne er suppleret af et ansvar for miljøskader og overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter og naturtyper, som er en følge af fejl og forsømmelser i forbindelse med alle andre erhvervsmæssige aktiviteter. Dette ansvar omfatter for eksempel ikke-forurenende erhvervsaktiviteter som (for vidtgående) oprensning af vandløb, (for hård) skovning eller fiskeri (med ulovlige fangstredskaber), men også visse typer af forurening f.eks. i form af støj, vibrationer eller termiske påvirkninger fra for eksempel ikke-IPPC virksomheder og udledning til andre naturressourcer end vand af kemiske stoffer og produkter, der ikke skal klassificeres som farlige. IPPC-virksomheder er i det væsentlige de i-mærkede virksomheder ifølge godkendelsesbekendtgørelsen.

Medlemsstaterne kan beslutte, at der ikke skal være et ubetinget offentligt ansvar for miljøskade og overhængende fare for miljøskade som følge af spredning af kommunalt spildevandsslam til landbrugsformål. I forhold til direktivets bestemmelser vil en sådan beslutning indebære, at der herefter som følge af spredning af kommunalt spildevandsslam alene ville være ansvar for miljøskade eller overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter og naturtyper som følge af den ansvarliges uforsvarlige adfærd.

Herudover er det muligt, jf. artikel 8, stk. 4, litra a), at lempe det ubetingede offentlige ansvar, så der ikke er ansvar i de tilfælde, hvor den ansvarlige kan godtgøre, at der ikke foreligger uforsvarlig adfærd (omvendt bevisbyrde), og at skaden er sket, uanset at den hændelse, der har forvoldt skaden, er i fuld overensstemmelse med en udtrykkelig tilladelse. Det følger af bestemmelsen, at der skal være tale om en emission eller begivenhed, der udtrykkeligt var tilladt i medfør af og fuldt ud i overensstemmelse med betingelserne i en tilladelse eller med regler, der er så detaljerede, at disse kan sidestilles med en udtrykkelig tilladelse.